

Bezuinigen op het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP) Heiloo??

1. Vraagstelling

*Wat zijn de gevolgen van de voorgenomen bezuiniging - en daarmee beëindiging - van **60K Euro per jaar** op het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP) ?*

2. De toegevoegde waarde van het VIP

Met 150 ingeschreven organisaties die vrijwilligers nodig hebben en circa 1000 geregistreerde vrijwilligers blijkt het VIP Heiloo in een behoefte te voorzien. Maar is er per saldo sprake van een toegevoegde economische waarde? Het huidige gemeentelijke budget bedraagt 60K euro per jaar, maar dit budget komt mogelijk vanwege voorgenomen bezuinigingen te vervallen, waardoor het VIP inclusief de veel gebruikte website verdwijnt.

Wat zijn echter de vervangingskosten wanneer de vrijwilligers niet meer worden 'gematched' en er regulier betaald personeel moet worden aangetrokken? En is er mogelijk sprake van 'gevolgschade' wanneer de vacatures vervolgens niet worden ingevuld?

Onderstaand wordt ingezoomd op de toegevoegde waarde van vrijwilligers bij de bibliotheek, onder meer ingezet bij digitale ondersteuning van burgers uit Heiloo. Vervolgens worden - in het kort - de toegevoegde waarde van een viertal andere organisaties met vrijwilligers vanuit het VIP genoemd. Tot slot geven we een conclusie en aanbeveling voor het college.

3. Een casus: de vrijwilligers bij bibliotheek Heiloo.

VIP Heiloo leverde afgelopen jaar 11 vrijwilligers aan de bibliotheek (Bieb)ⁱ. Deze vrijwilligers onderrichten en ondersteunen niet digitaal vaardige ouderen, maar ook bijvoorbeeld statushouders of mensen met een beperking, met het werken met de computer en de smartphone. Vervolgens kan deze groep burgers geholpen worden met zaken als de digitale belastingaangifte of het digitale gemeenteloket.

a. Alternatief: Inhuren professionals i.p.v. de vrijwilligers

Het beëindigen van het VIP zou vorig jaar betekend hebben dat er dat jaar bij de Bieb 11 vrijwilligers ontbraken. Een vrijwilliger werkt gemiddeld ca. één dagdeel in de weekⁱⁱ.

De 11 vrijwilligers zijn tezamen dus goed voor $11 \times 1/10 \text{ week} = 1,1 \text{ FTE}$. Het alternatief, inhuur van 1,1 FTE, kost circa 50K euroⁱⁱⁱ. Door de gemeentelijke 'besparing' van 60K zal er alleen al om de dienstverlening bij de Bieb voort te zetten door de gemeente 50K Euro moeten worden uitgegeven.

b. Gevolgschade bij het niet inhuren van Bieb-vacatures door de gemeente

Wanneer er vanwege het ontbreken van vrijwilligers geen 50K wordt uitgegeven aan inhuur van personeel, ontstaat mogelijke 'gevolgschade'. Die schade is lastiger te becijferen dan de kosten van vervangende personele inhuur maar kunnen aanzienlijk zijn. Onderstaand een inschatting, met enkele aannames:

- Gemiddeld helpt de Bieb-vrijwilliger drie ouderen per dagdeel met het opdoen van computer/smartphone vaardigheid, inclusief zaken als belastingaangiften en digitale loket-vaardigheden.
- De ontbrekende 11 vrijwilligers hielpen dus $11 \times 3 \times 52$ (werkweken/jaar) = 1716 ouderen per jaar.
- Stel dat 5% van die 1716 = 86 ouderen hierdoor in sociale en financiële problemen komen en hierdoor een bijstandsuitkering moeten aanvragen. Per maand kost een bijstandsuitkering de gemeente Heiloo ca. 1350 euro per persoon, per jaar dus ca. 16K Euro p.p. Voor 86 personen is dit in totaal 1.376.000 euro.

c. Deel-conclusie m.b.t. Bieb:

Wanneer de gemeente 50K Euro bespaart door het – vanwege het ontbreken van vrijwilligers bij de Bieb - niet inhuren van professioneel vervangend personeel, zijn de gevolg(on)kosten aanzienlijk, mogelijk ruim 1 miljoen Euro. En dit is alleen nog maar de Bieb-casus, er zijn tientallen andere organisaties met VIP-vrijwilligers. We staan globaal stil bij een viertal organisaties.

4 . Vervangingswaarde voor enkele andere organisaties, met VIP- vrijwilligers^{iv}.

a. Het Trefpunt

Voor het Trefpunt waren vorig jaar 67 nieuwe vrijwilligers nodig, waarvan 15 bemiddeld zijn via het VIP. Per week levert dit op: $15 \times 4,3$ uur = 64,5 uur. Per jaar is dit 64,5 uur X 52 weken= 3354 uur. De vervangingswaarde van 3354 uur bedraagt bij een uurtarief van 14 euro (minimumloon > 21 jaar in 2025) ca. 47K Euro. Dit is per jaar 3.133 euro per vrijwilliger.

b. De Beun

De Beun verkreeg 14 van de 80 vrijwilligers via het VIP. Een vervangingswaarde van 14×3.133 = ca. 44K Euro.

c. De Viva zorggroep

De Viva zorggroep verkreeg vijf mensen via het VIP, met een vervangingswaarde van 5×3.133 euro = ca. 15K Euro.

d. Heiloo Energie

Heiloo Energie kreeg drie mensen via het VIP, vervangingswaarde 3×3.133 euro = ca. 9K Euro.

De totale economische vervangingswaarde van de bovengenoemde vier 'VIP-gebruikers' bedraagt ca. 115K Euro

e. Gevolgschade bij het niet-inhuren

Ook bij de onder 4 genoemde organisaties zijn allerlei vormen van gevolgschade denkbaar, wanneer er geen vulling van de functies meer zou zijn. Een exacte kwantificering van deze schade valt buiten het kader van deze notitie, maar de schade is waarschijnlijk aanzienlijk.

- Bijvoorbeeld: Geen uitgestelde WMO zorg bij het ontbreken van “een maatje” voor huishoudelijke klussen.

- Ander voorbeeld: Het niet eerder in het arbeidsproces kunnen komen door het ontbreken van taalondersteuning. Een langer gebruik maken van de bijstand.
- Nog een voorbeeld van gevolgschade: Mensen blijven minder lang actief bij gemis aan (culturele) activiteiten, waardoor hogere WMO-kosten.

In deze notitie wordt die mogelijke gevolgschade, als gevolg van het ontbreken van vulling van de vrijwilligersfunctie, niet in detail uitgewerkt. Zeer waarschijnlijk is die gevolgschade aanzienlijk en zal dit het eerder genoemde bedrag bij de Bieb-casus ver te boven gaan.

4. Conclusie

Wanneer e.e.a. schematisch wordt weergegeven ontstaat het volgende beeld:

Besparing gemeente	Organisatie	Vervangingskosten	Gevolgschade kosten
	Bieb	50 K Euro	1.376 K Euro
	Trefpunt	47 K Euro	notg
	Beun	44K Euro	notg
	Viva Zorg	15 K Euro	notg
60K Euro	Heiloo energie	9 K Euro	notg
Totaal		165K Euro	>> 1.376 K Euro

Door een budgetbesparing van 60K Euro op het VIP creëert de gemeente een verhoging van de uitgaven elders in de gemeentelijke begroting, die minimaal drie keer zo groot is, maar waarschijnlijk veel groter.

De voorgenomen bezuiniging op het VIP dient daarom heroverwogen te worden. Het lijkt een voorbeeld te zijn van “Penny wise, pound foolish!” en dat kan toch niet de bedoeling van het College zijn.

ⁱ Interview door drs. P.J. van Roon op 4 februari 2025 met directeur Trefpunt A. Landman en Hoofd VIP F. Hillebrand

ⁱⁱ Volgens het CBS waren er in 2023 ongeveer 6,7 miljoen vrijwilligers in Nederland, die gemiddeld 4,3 uur per week aan vrijwilligerswerk besteedden.
cbs.nl

Als we uitgaan van een minimumloon van €12,12 per uur (inmiddels €14 per uur), zoals gesuggereerd door Meijs (2022), dan kunnen we de vervangingswaarde van het vrijwilligerswerk als volgt berekenen:

- Aantal vrijwilligers: 6,7 miljoen
- Gemiddeld aantal uren per week: 4,3
- Aantal weken per jaar: 52
- Uurtarief: €12,12 (inmiddels €14 per uur),

De totale waarde komt dan uit op ongeveer €18,1 miljard per jaar.

Deze berekening is gebaseerd op het minimumloon. Als we een hoger uurtarief hanteren, bijvoorbeeld het modale salaris, zou de geschatte waarde van het vrijwilligerswerk aanzienlijk hoger uitvallen.

ⁱⁱⁱ Meijs (2022) gecorrigeerd voor minimumloon in 2025

^{iv} Aanvullende informatie per email ontvangen op 12 februari 2025 van directeur Trefpunt A. Landman